

ženil. Gospodarila sta obá pridno in varéno, ter sta si kmalu nekoliko sto goldinarjev prihranila.

Naposled pride vendar pismo od očeta iz Amerike, a ne na sina, nego v roke omožene hčere, katera ni bila ravno premožna, in bi bila mogla iti tudi za očetom, kakor hitro bi bil oče za njo v Ameriki neko posestvo kupil. To je bilo veselje, ko je pismo prišlo. Drago poštnino so radi plačali, ker so mislili, da Bog zna, kako velika sreča se jim v pismu sporočuje. Naglo razpečatijo pismo, beró in beró, ali svojim očem ne verujejo. Niti najmanjše besedice ni od velike sreče! Nič od domišljenega ugodnega življenja v Ameriki! Drago in zanimivo pismo ni imelo družega v sebi nego obžalovanje in kesanje zaradi velike neumnosti, da je zapustil domovino in se podal v daljno, tujo deželo, kjer nima nobenega prijatelja, nobenega znanca. Na koncu pisma je bila pristavljena prošnja: „Za božjo voljo, prosim vas, pošljíte mi toliko denarja, da se morem vrniti k vam domóv!“

Hči je prinesla pismo svojemu bratu. Ko ga je tudi ta prečítal, rekel je: „Starega očeta ne smemo zapustiti, ker tó bi bilo zoper zapoved božjo. Jaz mu pošljem toliko denarja, da se vrne domóv.“ Dobri in pošteni sin je to tudi takój storil.

Oče se povrne iz Amerike. Ko stopi v sinovo hišo, malo da se na tla ne zgrudi od velike sramote. „Za hlapca ti hočem služiti,“ govori oče ves skesán, „samo to te prosim, odpusti mi mojo neumnost!“

„Tega ne, ljubi oče,“ reče sin, „jaz vam hočem skrbeti za vse, da vam ne bode treba pomanjkanja trpeti na stare dni!“ —

Tacih žalostnih dogodob se znabiti še več nahaja po svetu, a tacih poštenih sinov gotovo ni mnogo.

J. Š.

Car in kmetica.

Aleksander Véliki, car ruski, ki je storil mnogo plemenitega za svoje ljudstvo, je jeden izmed ónih vladarjev, katerih imé in plemenitost bode živela na veke v hvaležnem spominu potomstva. On se je uvekóvilil ne samo po mnogih bojih in pobédah, temveč po plemenitih dejanjih in izkazovanji svojega dobrega srcá. To nam priča zgodovina, a tudi naslednja kratka pripovedka, katero smo posneli od nekega ruskega pisatelja, da jo podamo vam, ljubi otroci, v pouk in zabavo.

Bilo je 1824. leta, da je car Aleksander potoval v neko oddaljeno deželo svoje velike države, prepričat se na lastne oči, kako njegov namestnik opravlja izročena mu državljanska opravila. Spremljal ga je na tem potu njegov pobočnik, general D. Primerilo se je pa, da se potujočemu caru necega dné na cesti, in to na precej samotnem kraji, polomi kočija. Ne kaže mu družega, nego zadržati se nekoliko časa na tem samotnem kraji, dokler njegovi služabniki ne popravijo, kar se je bilo poškodovalo.

Nekoliko pozneje po tem dogodku dospéla je kočija generala D., kateremu je bil car naročil, da se naj vozi za njim po istem potu. General D. ukaže takój svojo kočijo ustaviti, skoči iz kočije ter stopi k vladarju. Ali Aleksander mu zapové, da naj zopet nazaj v kočijo stopi, ter se naj naprej

pelje in na bližnji postaji naj ga počaka. „Tukaj,“ reče Aleksander, „mi vi ne morete ničesar pomagati; ako pa naprej otidete, lahko na bližnji postaji pred mojim dohodom vse potrebno pripravite za daljno vožnjo, da se to prihití, kolikor se je zdaj zakasnilo.“

General D. posluša, in se odpelje naprej. Komaj da je bil odšel, pristopi neka stara ruska kmetica k caru in ga prav priprosto vpraša:

„Pridete li iz Petrograda, milostivi gospod?“

Car reče, da pride.

„Vi ste gotovo v službi pri caru?“

„Sem,“ odgovori car.

„Ste li mi prinesli pismo z novci od mojega sina?“

„Nisem. — In kdo je vaš sin?“ vpraša dalje car ubožno kmetico.

„Kaj? Vi ne poznate mojega preljubega Ivana in vendar pravite, da ste v službi pri caru? Moj sin pri caru peči kuri v zimski palači?“

Caru dopade ta priprosta odkritosrčnost uboge kmetice in si dá obširneje pripovedovati od njenega sinú.

Kmetica mu pripoveduje: „Ker sem jaz užé stara in si ne morem sama kruha zaslužiti, pošlje mi moj sin od svoje plače vsako leto po 50 rubljev; a zdaj mi je pisal, da bom te novce prejela iz rok nekega carskega služabnika, ko se bo svetli car skozi te kraje peljal.“

Car Aleksander se sladko nasméhne in reče: „Zdaj se spominjam; — prav govorite, žena! Vaš sin ni ravno pisma pisal, a dal je novce za vas nekemu častniku, ki cara spremlja. Mótite se le v številu; sin vam ni samo 50, nego celih 500 rubljev poslal.“

Kmetica se ustraši in vpraša: „Je-li to resnica?“

„Resnica je,“ reče car. „Idite le na bližnjo postajo, 'ondu najdete častnika, ki vam bode novce izročil.“

Zdaj jej car natančno opiše generala D., in jej reče: „Kadar tacega človeka najdete, tirjajte od njega, da vam izplača 500 rubljev.“

Uboga kmetica podá caru roko, prijazno se mu zahvali za njegovo sporočilo, ter otide takó na bližnjo postajo.

Tja dospévši, kmalu najde generala D.; stopi k njemu in mu reče: „Gospod, prosim za svojih 500 rubljev, katere vam je moj sin v Petrogradu izročil.“

General D. jo debelo gleda, ter si misli, da je uboga žena obnorela. Pomiluje jo in pravi: „Vi se mótite, draga mati. Znabiti da je kdo drugi, ki vam ima kaj prinesti. Jaz ne poznam niti vašega sina, niti vas, ter nisem od nikogar prijel 500 rubljev, da bi jih izplačal v tem kraju.“

„A meni je to nek gospod povedal,“ govori dalje kmetica, „ki dobro zná, da vam je moj sin izročil 500 rubljev. On mi je vas natančno popisal in mi dejal, da vas naj le poiščem in tirjam od vas izročene vam novce.“

„V tej zadevi vas je nekdo prevaril,“ reče general D., „povem vam po pravici, da ni lepo šaliti se s starostjo.“

„Nè, nè, gospod,“ povzame kmetica besedo, „tega on gotovo ni mislil, da bi se bil šalil z menoj. Gospod, ki mi je to povedal, ne izgleda takó. Prosim vas tedaj, ne zadržujte me dalje, nego izročite mi novce od mojega sina.“

„Idite z Bogom!“ reče general užé nejevoljen. „Jaz nisem nikjer kakih novcev prejel, ter vam tudi nobenih dati ne morem.“

„Tako? Vi tedaj tajite?“ reče kmetica. „Kaj tacega bi si pač ne bila mislila od tako imenitnega gospoda.“

V tem, ko se general in kmetica pričkata, dospel je car do postajališča. Ravno ko je v sobo stopil, hotela je kmetica oditi. Cara ugledavši, hitro pokaže s prstom nanj in reče: „Nu, zdaj ne bote mogli dalje tajiti, ker to je óni gospod, ki mi je povedal, da imate vi novce mojega sina v rokah.“

General D. je hotel caru ta prečuden dogodek povedati, ali Aleksander mu namigne, rekoč: „Le dobro pomislite! Ali niste vi od necega služabnika, ki v carskej zimskej palači peči kuri, prejeli 500 rubljev, da jih izročite njegovej starej materi?“

General je razumil, kako in kaj car Aleksander misli. Ne pomišljuje se dolgo, vdari se z rokó ob čelo in reče: „Zdaj se spominjam! Dá, dá, prejel sem te novce; čisto sem pozabil nanje.“ — Nato obrnivši se h kmetici, reče: „Vi imate prav, mati! Takój bote dobili novce vašega sina.“ — To rekši, odprè popotni kovčeg (skrinjico) in odšteje ubogej ženi 500 rubljev v zlátu.

Kmetica, ugledavši toliko zlatih novcev, ostrmí. Plaho pogleda zdaj na cekine, zdaj na generala, ter si ne upa novcev pobrati. Vse svoje žive dni ni še videla toliko novcev. Ne more verjeti, da bi ti novci bili njej namenjeni. Naposled jo general opominja in reče: „Vzemite, draga mati, vzemite, to je vaše!“

Kmetica, tresòč se na vseh udih, odgovori: „Vzela bi rada te novce, da bi le znala, da jih moj sin ni ukradel.“

„Bodite brez skrbi v tej zadevi,“ reče car ter nagovarja ubogo mater, da naj vzame zlatnike.

„In od kod ima moj sin toliko novcev?“ vpraša uboga mati ruskega cara.

Nató Aleksander: „Car je, ni davno tega, podaril vsem svojim služabnikom nenavadni dar, in tudi vaš sin je o tej priložnosti, ker se vrlo obnaša, prejel 500 rubljev v zlátu“

„Ali res!“ vzklikne vesela mati in solzé se jej vderó po licih. „Bog poživi cara na mnogaja leta! O da bi bila pač tako srečna še pred smrtjo videti carovo lice!“

Aleksander je bil zeló ganen, a general D. ni mogel dalje vzdržati veselja v svojem srci, upajoč, da se ne bode zameril svojemu gospodarju, ako ga seznaní z ubogo kmetico, zatorej reče:

„Vaša želja se vam je izpolnila, mati! Evo, pogledjte cara pred vami!“

Te besede čuvši, zgrudi se uboga žena pred carove nogé. Niti besedice ne more izpregovoriti od strahú zaradi velike predrznosti svoje.

Car Aleksander jej ukaže, da naj vstane, ter jej prijazno reče: „Zeló me veseli, ker čujem, da imate tako vrlega sina, ki vas z vsem tako lepó oskrbuje. A vaša poštenost je tudi vam v veliko pohvalo. Da ne bote dalje pomanjkanja trpeli na svoje stare dni, nakažem vam užitnino iz moje carske blagajne do smrti. Tudi ne zabim vašega vrlega sina, ki svojo mater takó prisrčno ljubi.